

Aká silná je konkurencia v bankovom sektore na Slovensku?

Hoci je finančné prostredie na Slovenku vo všeobecnosti považované za konkurenčné, v poslednom čase sa objavujú názory, ktoré porovnávajú bankový sektor s firmami s jednoznačne monopolným (resp. dominantným) postavením na trhu. V tejto súvislosti si kladieme otázku, či je táto komparácia opodstatnená, a či stojí na zmysluplných základoch. Je naozaj dôvod obávať sa, že prostredie v ktorom dnes pôsobí 24 komerčných bánk je nekonkurenčné?

Záver

- › konkurencia v bankovom sektore je silná a z roka na rok sa zostruje
- › konkurencia v prípade trhu s úvermi je vyššia ako v prípade trhu s vkladmi.
- › konkurencia v segmente korporátnych klientov (meraná úvermi) je vyššia ako konkurencia v segmente retailových klientov.
- › dopad fúzie šiestej a siedmej najväčšej banky (podľa aktív 2005) na konkurenciu v sektore nebude negatívny.

Konkurencia vo vybranom odvetví sa najčastejšie monitoruje nepriamo, pomocou koncentrácie. V tomto prípade sa vychádza z všeobecne akceptovaného predpokladu, podľa ktorého výrazný nárast koncentrácie v sektore je prejavom zníženej konkurencie a naopak.

V praxi pri sledovaní koncentrácie (konkurencie) sa pre svoju jednoduchú interpretovateľnosť najčastejšie používajú Indexy koncentrácie a Herfindahlov a Hirshmanov Index (H-HI)¹. V tejto analýze sme sa zamerali na H-H index, ktorý podľa nás podáva prehľadnejší obraz o stave koncentrácie v sektore a vo svete je akceptovaným ukazovateľom. H-H index na meranie koncentrácie používa napríklad aj americká Federal Trade Commission (viď **BOX**).

Čísla pre zostavenie indexu sme čerpali z databázy Slovenskej bankovej asociácie (*dataBanka*), ktorá obsahuje údaje od 21 členov SBA a v súčasnosti reprezentuje 99,5% trhu. Veličinu „trhový podiel“, ktorá vstupuje do výpočtu H-H indexu sme stanovili na základe

¹ V ekonomickej teórii sa na meranie koncentrácie používajú aj Rosenbluthov index, Hallov a Tidmanov index, U index a iné.

celkových aktív, netto úverov poskytnutých nefinančným klientom a vkladov od nefinančných klientov.

Zároveň sme pre porovnanie použili aj údaje H-H indexu zverejňovaného Národnou bankou Slovenska².

BOX

Herfindahlov a Hirshmanov Index

HHI je súčtom druhých mocnín trhových podielov jednotlivých bánk. Podáva jednoduchý a prehľadný obraz o stave koncentrácie.

HHI nadobúda hodnoty z intervalu od 0 po 1. Nárast hodnoty znamená nárast koncentrácie a pokles konkurencie v sektore.

Maximálna hodnota 1 je dôsledkom monopolu. Naopak 0 hodnota znamená, že v sektore je mnoho firiem, z ktorých žiadna nemá dominantné postavenie na trhu.

HHI používa aj americká Federal Trade Commission pre určenie, či fúzia, alebo akvizícia výrazne neovplyvní konkurenciu v danom segmente.

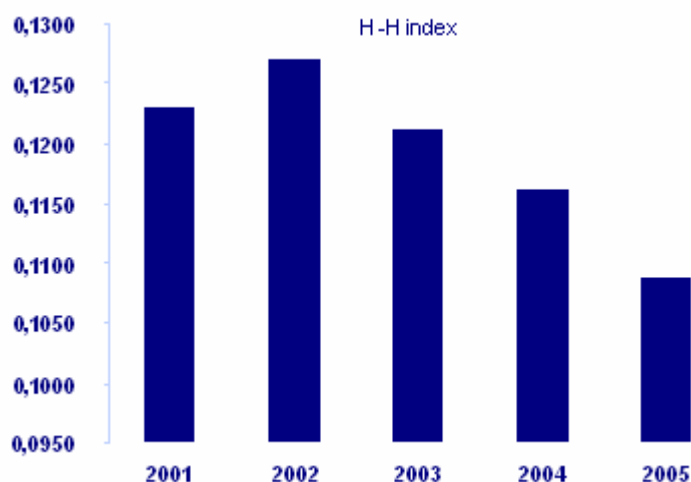
Hodnota nad 0,1800 sa interpretuje ako silne koncentrovaný sektor s dominantným postavením niekoľkých subjektov. Pri akvizíciách a fúziách Federal Trade Commission požaduje v takýchto prípadoch hlbšia analýzu sektora. Podobne je to aj v prípade, ak sa index zvýši o viac ako 0,0200.

**konkurencia
v bankovom sektore
sa zostruje**

Z **Grafu 1** zostaveného na základe našich prepočtov (celkových aktív) je evidentné, že koncentrácia v slovenskom bankovom sektore sa od roku 2002 neustále znižuje. Tento pokles predstavuje jednoznačne zostrenie konkurenčného boja.

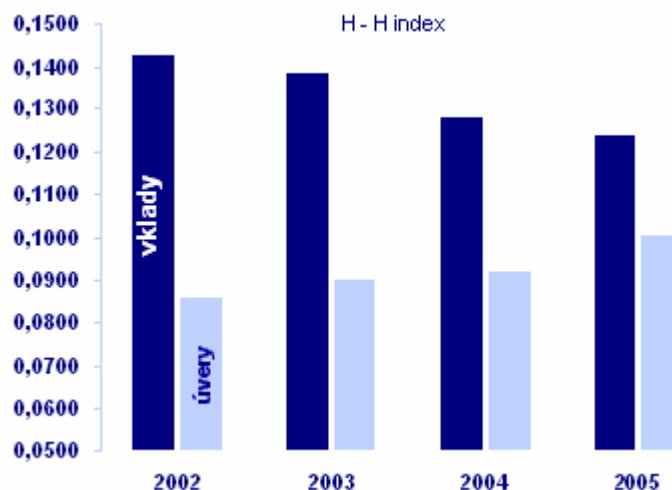
Graf 1

Koncentrácia podľa celkových aktív

² NBS: Analýza slovenského finančného sektora k 31.12.2006

Podobný trend je badateľný aj v prípade trhu s klientskými vkladmi (viď **Graf 2**). Naopak rast koncentrácie pozorujeme v sektore úverov. Podľa nás je tento vzostup koncentrácie spôsobený úverovým boomom z posledných rokov v oblasti retailu³.

Graf 2**Koncentrácia podľa úverov s vkladov**

konkurencia v prípade úverov je vyššia ako v prípade vkladov

V žiadnom zo sledovaných segmentov (aktíva 0,1086; úvery 0,1003; vklady 0,1233) H-H index nedosiahol úroveň 0,18. Táto hodnota je považovaná za horný akceptovateľný limit⁴.

Pri monitorovaní úverov stojí za zmienku aj porovnanie indexu pre retailový segment a pre korporátnu klientelu. Podľa údajov z NBS za rok 2005 H-H index v prípade úverov pre podniky dosiahol úroveň 0,0908 a v prípade úverov pre domácnosti a živnostníkov (retail) 0,1609. Z týchto čísel je evidentné, že koncentrácia pri financovaní podnikov je nižšia (a konkurencia väčšia) ako v prípade úverov pre retail.

zlúčenie UniBanky a HVB bank Slovakia neovplyvní konkurenčnú schopnosť bankového sektora

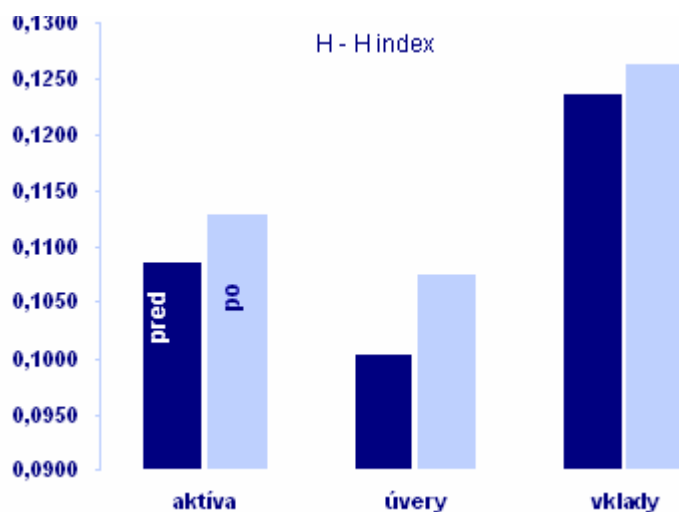
V súvislosti so sledovaním konkurencie v bankovom sektore na Slovensku vyvstáva otázka, aký dopad bude mať zlúčenie UniBanky a HVB Bank Slovakia.

Faktom je, že týmto spojením vznikne piata najväčšia banka (podľa výšky aktív) a dôjde k miernemu zvýšeniu koncentrácie v sektore (viď **Graf 3**). Podľa našich prepočtov však tento nárast v žiadnom zo sledovaných segmentov (vklady úvery a aktíva) nepresiahne 0,02 bodu a nebude mať negatívny dopad na formovanie konkurenčného prostredia.

³ Tento vzostup je spôsobený tým, že banky s väčším podielom na trhu v medziročnom porovnaní svoj podiel ešte viac zvýšili. Podľa nás v budúcnosti aj v tomto segmente dôjde ku konsolidácii.

⁴ Napríklad Federal Trade Commission pri prekročení tejto úrovne považuje sektor za silne koncentrovaný a v prípade hodnotenia dopadu akvizícií a fúzií na koncentráciu požaduje hlbšiu analýzu odvetvia

Graf 3

_Vplyv zlúčenia UniBanky a HVB bank Slovakia _**Záver**

Z výsledkov H-H Indexu pre rôzne sledované parametre sme dokázali, že konkurencia v slovenskom bankovom sektore je pomerne vysoká a najmä po privatizácii a vstupe SR do EÚ sa z roka na rok zostruje. Dokonca ani spojenie UniBanky a HVB Bank Slovakia výrazne neovplyvní konkurenčnú schopnosť slovenského bankového sektora.

Z tohto pohľadu sa nám zaraďovanie a porovnávanie bankového sektora (ako celku) k firmám s monopolným (resp. dominantným) postavením javí ako neopodstatnené a zavádzajúce.